

RĂZBOIUL DIN UCRAINA ȘI GARANȚIILE DE SECURITATE ALE ROMÂNIEI

Palatul Cotroceni, 11 iulie 1997 Simion Mechno/arhiva fotografică Agerpres

11 iulie 1997. Un moment astral în istoria României

Piața Universității, 11 iulie 1997 Paul Buciuța/arhiva fotografică Agerpres

Lansarea Parteneriatului Strategic cu Statele Unite este unul dintre momentele astrale din istoria României. Este imposibil de știut câți dintre cei peste 100 000 de participanți la discursurile susținute de Bill Clinton și Emil Constantinescu, care au umplut Piața Universității și împrejurimile – estimarea îi aparține președintelui american și apare în volumul său de memorii *My life* –, sau câți dintre milioanele de români care au urmărit transmisiunile în direct ale posturilor de televiziune se gândeau atunci la acest lucru, dar entuziasmul era autentic și vizita președintelui american la București, un eveniment plin de speranță.

„Bill, nu ne vinde Rusiei!“ a fost strigătul care a izbucnit în mijlocul aplauzelor cu care românii l-au întâmpinat pe președintele american. Jafurile și atrocitățile comise de

armata „prietenă“ eliberatoare în vara și toamna anului 1944, amintirea suferințelor sutelor de mii de oameni torturați în închisorile comuniste la comanda comisarilor sovietici „prieteni“, falimentul comunismului resimțit în viața de zi cu zi au lăsat amintiri de neșters și răni greu de vindecat. Amintiri încă și mai proaspete alimentau această teamă și justificau acest strigăt de disperare. Conducerea instaurată la București după confiscarea revoltei populare din decembrie 1989 provenea în mare măsură din grupul oamenilor Moscovei, unii dintre ei fiind chiar agenți ai serviciilor de spionaj KGB sau GRU, iar primii șapte ani postrevoluționari au însemnat o luptă continuă între puterea neocomunistă și opoziția democratică, pentru a împiedica o nouă orientare a țării spre Est. Câștigarea alegerilor prezidențiale din 17 noiembrie 1996 de către Emil Constantinescu și, iată, la mai puțin de opt luni distanță, sosirea unui președinte american la București și lansarea unui Parteneriat Strategic cu SUA arătau că România intră într-o nouă eră.

În acel moment, Statele Unite erau unica superputere mondială și Bill Clinton, liderul global de facto, iar Rusia, doar o putere regională. Lumea unipolară s-a menținut până la atentatele din 11 septembrie 2001, apoi terorismul arab a schimbat raporturile de putere, iar Rusia, folositoare în războiul contra Statului Islamic, și-a recăpătat statutul de putere mondială.

Semnificația deplină a Parteneriatului Strategic cu SUA a rămas, totuși, vreme îndelungată, nedeșluită de opinia publică, mass-media și chiar de majoritatea clasei politice.

Anexarea Peninsulei Crimeea și garanții de securitate mai solide pentru România decât apartenența la NATO

Alex Micsik/Agerpres foto

Sâmbătă, 1 martie 2014, Federația Rusă, stat care a preluat moștenirea fostei URSS, a invadat Peninsula Crimeea, parte a statului independent ucrainean. Mai multe instituții-cheie au intrat sub controlul comandourilor pro-ruse. În aceeași zi, au fost mobilizați 6 000 de militari ruși din bazele aflate în Crimeea. Ucraina denunță agresiunea și cere Moscovei să-și retragă trupele. Însă, la 16 martie, sub ocupație militară rusă, are loc un referendum organizat de autoritățile nou-instalate, în urma căruia Crimeea devine parte a statului federal rus. Anexarea peninsulei este considerată ilegală de NATO, Uniunea Europeană, Organizația Națiunilor Unite și Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE). Dar sancțiunile impuse nu sunt descurajante pentru liderul de la Kremlin.

O lună mai târziu, Parlamentul României se întrunea pentru a aniversa 10 ani de la admiterea în NATO și 65 de ani de existență a Alianței Nord-Atlantice. În declarația dată publicității se afirma: „Semnificația și importanța acestui moment ne apar cu atât mai evidente astăzi, când constatăm că amenințări de securitate pe care le consideram demult depășite în spațiul european, cum ar fi anexarea Crimeei de către Rusia, prin încălcarea dreptului internațional, revin în prim-planul actualității. Aceste evoluții îngrijorătoare, pe care România le condamnă cu fermitate, vin să reconfirme validitatea premiselor care au stat la baza aderării țării noastre la NATO“.

Ședința solemnă a Parlamentului României, aprilie 2014

Grigore Popescu/Agerpres foto

Invazia rusă în Peninsula Crimeea i-a făcut pe români să înțeleagă că a fi partenerul strategic al celui mai puternic stat de pe glob îți oferă garanții de securitate mult mai solide decât apartenența la NATO. Punerea în practică a articolului 5 din Tratatul Nord-Atlantic, în cazul în care un stat NATO

este atacat, presupune întrunirea parlamentelor din toate țările membre pentru a aproba o reacție împotriva agresorului devenit comun. În schimb, intervenția americană de sprijin depinde doar de decizia Casei Albe și poate apărea în maximum 20 de minute. Distincția a devenit și mai clară când s-a văzut că, după invazia rusă în Crimeea, statele membre ale Alianței Nord-Atlantice sunt divizate de interese politice și economice care impun opțiuni contrare în privința Rusiei.

Invadarea Peninsulei Crimeea și confruntările cu separatiștii pro-ruși din regiunile Donețk și Lugansk au adus războiul la doar câteva sute de kilometri de granițele României. Reacția partenerului strategic american a fost promptă.

Joe Biden: „Puteți conta pe noi. Punct!”

Vicepreședintele Joe Biden la București alături de președintele Traian Băsescu

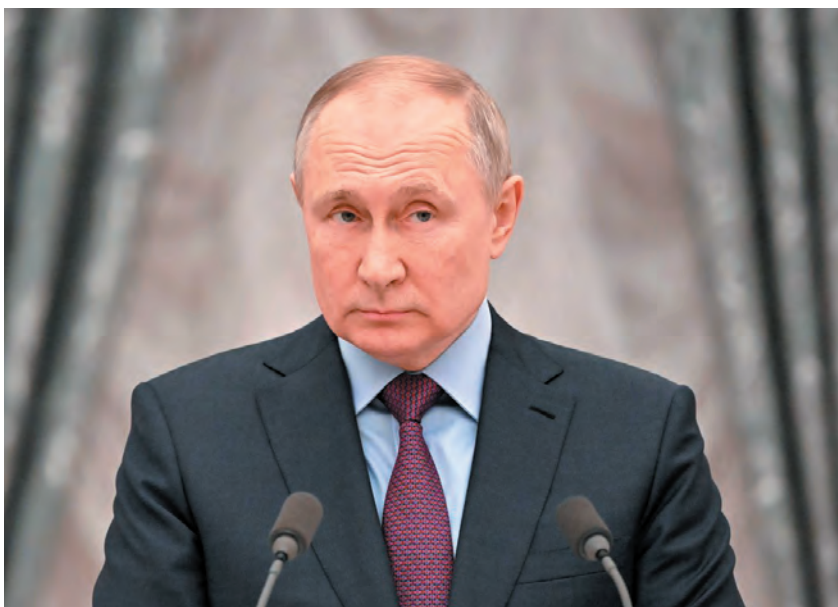
Radu Tuta/Agerpres foto

Puteți conta pe noi. Punct! Noi facem ceea ce spunem și spunem ceea ce gândim. Azi, agresiunea din Crimeea, la mai

puțin de 250 de mile de teritoriul românesc și de granițele NATO, ne reamintește de ce avem nevoie de NATO și de ce locul României este în NATO. Granițele Europei nu trebuie să mai fie schimbate niciodată sub amenințarea armelor.

(Declarație a vicepreședintelui SUA, în timpul vizitei oficiale la București, 21 mai 2014)

Rusia invadează Ucraina. Războiul lumilor

Sursa foto: Twitter

La 24 februarie 2022, Rusia invadează Ucraina. Auto-crutul Vladimir Putin justifică invadarea unui stat suveran și independent – recunoscut ca atare în „Memorandumul de la

Budapesta“, semnat la 5 decembrie 1994 de Federația Rusă, Ucraina, Statele Unite și Marea Britanie –, folosind sintagma „operațiune specială“, în scopul „denazificării“ țării. Descriindu-i grotesc pe ucrainenii drept naziști, Putin îi dorește eliminați și reeducați.

Nu despre „denazificare“ ar trebui să vorbim aici, ci despre „desovietizare“. În cartea *Despre Stalin și stalinism*, istoricul și dizidentul rus Roy Medvedev demonstrează că numărul victimelor lui Stalin din rândul propriului său popor depășește cu mult numărul victimelor naziștilor în cel de-Al Doilea Război Mondial: „În anii 1936-1938, Stalin a bătut toate recordurile terorii politice cunoscute în istorie. După cum reiese din izvoare demne de încredere, în 1936 s-au pronunțat 1 116 condamnări la moarte, iar în 1937 – 353 680. Pentru anul 1938 nu am date, dar cu o mare certitudine se poate vorbi de 200-300 000 de oameni executați. Numai pe motive politice, în acești trei ani au fost arestați peste cinci milioane de oameni. În anii 1937-1938, execuțiile au avut o asemenea frecvență, încât numai la Moscova, în unele zile, erau executate, în baza sentințelor date de tribunale și de Instanța Specială, peste 1 000 de persoane. Numai în închisoarea centrală a NKVD-ului, de pe strada Lubianka, se înregistrau circa 200 de execuții în 24 de ore“. Milioanelor de oameni arestați și trimiși în Gulag li se adaugă milioanele celor uciși prin înfometare în anii 1931-1934. Se estimează că numărul celor morți în urma foametei cauzate de decizii politice iresponsabile atinge proporțiile unui genocid: între cinci și zece milioane de victime doar în Ucraina. Despre teroarea sovietică depun mărturie și sutele de mii de victime din țările fostului bloc sovietic.

Vladimir Putin visează să reînvie gloria imperiului țarist al lui Petru cel Mare și gloria imperiului sovietic al lui Stalin. Discursurile sale abundă în referiri la patriotismul „eroic“

și „luminos“ din trecutul sovietic, iar propaganda îl prezintă pe Stalin drept liderul puternic care a asigurat victoria în cel de-Al Doilea Război Mondial și a transformat URSS într-o superputere mondială. Teroarea stalinistă renaște în Rusia, îndreptată împotriva celor care se opun războiului, și este copiată de invadatorii ruși în Ucraina, în masacre precum cele de la Bucea și Mariupol.

La 16 martie 2022, într-un nou discurs controversat, Putin se referea la „autopurificarea naturală a societății ruse“. Potrivit istoricului și jurnalistului Anne Applebaum, laureat al Premiului Pulitzer, acest apel poate avea o singură intenție: „Să le reamintească rușilor despre Stalin și epurările lui. El vrea ca ei să fie bântuiți de amintiri întunecate, ancestrale, să-și amintească poveștile bunicilor lor și să fie împietriți de frică“.

Alianța Nord-Atlantică a fost reacția lumii libere la dictatura lui Stalin. Astăzi, în fața agresiunii lui Vladimir Putin în Ucraina, NATO răspunde unitar și mult mai energic decât a făcut-o după anexarea Peninsulei Crimeea. Războiul din Ucraina este, în esență, un război între două lumi. Una definită de libertate, cealaltă de teroare.

Rezistența eroică a poporului ucrainean și momentul care decide dacă forța brută va stăpâni lumea

Volodimir Zelenski în Parlamentul României, 4 aprilie 2022

Mihai Poziumschi/Agerpres foto

Invazia rusă a obligat milioane de ucraineni, femei, bătrâni și copii, să-și părăsească căminele. La 27 mai 2022, potrivit unui raport al Întalului Comisariat ONU pentru Refugiați, numărul ucrainenilor alungați de război în Polonia era de 3 559 394, de 984 224 în România, de 971 417 în Rusia, de 665 533 în Ungaria, de 476 290 în Republica Moldova, de 451 850 în Slovacia, de 270 000 în Cehia, de 85 000 în Turcia și de 29 547 în Belarus. Un total de 7 493 255 refugiați și tot atâtea drame individuale. Potrivit estimărilor ONU, până la 8 iunie 2022 în Ucraina și-au pierdut viața 5 217 civili.

Bărbații cu vârste cuprinse între 18 și 60 de ani au rămas să-și apere țara opunând o rezistență eroică în fața agreso-rilor. Adresându-se, rând pe rând, parlamentelor Marii Britanii

(8 martie 2022), Poloniei (11 martie 2022), Canadei (15 martie 2022), Statelor Unite (16 martie 2022), Germaniei (17 martie 2022), Israelului (20 martie 2022), Italiei (22 martie 2022), Japoniei (23 martie 2022), Franței (23 martie 2022), Suediei (24 martie 2022), Danemarcei (29 martie 2022), Norvegiei (30 martie 2022), Australiei (31 martie 2022), Olandei (31 martie 2022), Belgiei (31 martie 2022), României (4 aprilie 2022), Spaniei (5 aprilie 2022), Irlandei (6 aprilie 2022), Greciei (7 aprilie 2022), Ciprului (7 aprilie 2022), Finlandei (8 aprilie 2022), Coreei (11 aprilie 2022), Estoniei (13 aprilie 2022), Portugaliei (21 aprilie 2022), Albaniei (3 mai 2022), Slovaciei (10 mai 2022), Letoniei (26 mai 2022), dar și Summitului NATO de la Bruxelles (24 martie 2022), președintele Volodimir Zelenski cere asistență financiară și armament.

„Libertatea trebuie să fie înarmată mai bine decât tirania. Țările occidentale au toate motivele să ne ajute. Victoria finală împotriva tiraniei și numărul de oameni salvați depind de ele. Înarmați Ucraina acum pentru a apăra libertatea. Dacă Ucraina va cădea, Rusia va găsi noi ținte pentru agresiune în Polonia, Moldova, România și Țările Baltice“, sublinia președintele Zelenski într-un mesaj în limba engleză, difuzat la 13 aprilie 2022.

Adresându-se Forumului Mondial de la Davos, la 23 mai 2022, Volodimir Zelenski atrăgea atenția că acesta este momentul în care se decide dacă forța brută va stăpâni lumea: „În trei luni am văzut unitate fără precedent între democrații, admirație pentru poporul ucrainean, acum lumea pune presiune pe Rusia pentru a se asigura că limitează relațiile cu acest stat agresor. Asta se întâmplă abia acum, deși Rusia a început războiul contra Ucrainei în 2014. Suntem recunoscători pentru sprijin, dar dacă presiunea, unitatea s-ar fi întâmplat atunci, nu știm dacă Rusia ar mai fi început acest război și dacă Ucraina ar mai fi suferit aceste pierderi“.

Războiul continuă pentru că Ucraina respinge orice concesii teritoriale făcute Rusiei. După toate tragediile trăite în îndelungata relație cu Rusia, ucrainenii știu că orice concesie este urmată de o nouă ofensivă, chiar și mai sângeroasă, din partea rușilor.

România are cea mai lungă graniță cu Ucraina dintre țările din Europa Centrală și de Est și și-a asumat construcția unui hub umanitar la Suceava, cu sprijinul Statelor Unite și al ONU, care să permită colectarea și transportul donațiilor internaționale în Ucraina.

Kamala Harris: Statele Unite sunt angajate în apărarea României

Kamala Harris la București, 2022 Alex Micsik/Agerpres foto

Aș vrea să mă adresez direct poporului român pentru a-i mulțumi, în numele Statelor Unite. Sub conducerea președintelui Iohannis, România a fost extraordinară prin generozitatea și curajul de care a dat dovadă în acest moment. Am urmărit cum ați primit refugiați. Știm despre provocările speciale cu

care vă confrunțați din punct de vedere geografic, dar ați dat dovadă de mult curaj. Întâlnirea pe care eu și președintele am avut-o astăzi a fost o întâlnire foarte productivă pentru a reafirma puterea relației și prieteniei dintre Statele Unite și România. Angajamentul SUA față de Art. 5 este ferm. Noi luăm foarte în serios acest lucru. Suntem gata să acționăm. Un atac împotriva unei țări NATO e un atac împotriva tuturor țărilor. Vom apăra fiecare centimetru din teritoriul NATO. Sunt prezentă astăzi în România pentru a reafirma acest angajament.

(Declarație a vicepreședintelui SUA, în timpul vizitei oficiale la București, 11 martie 2022)

Parteneriatul Strategic România–SUA: 25 de ani

Piața Universității, 11 iulie 1997

În contextul războiului din Ucraina, este firesc ca atenția tuturor să fie îndreptată acum spre componenta de

securitate, dar Parteneriatul Strategic cu Statele Unite a contat în toate domeniile vitale pentru transformarea României într-un stat de drept, cu o economie de piață funcțională. Și, mai mult decât atât, într-un pilon de stabilitate în sud-estul european.

Se cuvine să ne reamintim, sau să aflăm acum, la aniversarea a 25 de ani de la lansarea Parteneriatului Strategic cu Statele Unite, cum a început această transformare istorică a României în anii 1997-2000.

Este ceea ce își propune această carte-documentar, care prezintă, utilizând studii și cărți, declarații, documente din arhive și dezvăluiri în premieră, contextul politic național și internațional care a condus la împlinirea unui vis secular: garantarea securității pentru România.